

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus V. De Dignitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

tur, ad quam in Conventibus & Monasteriis fratres omnes conveniant, eaque absolutâ mutuâ collatione circa explicatam doctrinam utiliter se exercent. *Lexana in summa qq. regul. to. I. c. 10. n. 20. summa Apost. decis. Collectione 475.* Ordinatio sanè utilissima, & summè necessaria, si ingeniorum capacitas, & studiorum amor non desit.

VII. Lector Scripturæ non potest cogi ad designandum substitutum, quando ex causâ morbi aut infirmitatis sanabilis per se ipse legere nequit. In quo eventu autem substituto opus est, ab Episcopo deligetur. Sacra Congregatio apud Nicolaum *Garziam de benef. p. 5. c. 4.* Ideo cum Theologus quidam instaret pro substituto permittendo propter infirmitatem, concessâ illi 6. mensium licentia est. *Sacra Congregatio die 12. Novemb. Anno 1627. Barb. in summa de-*

cis. Apost. loco cit.

VIII. Accuratus, si quisquam alius, Decretorum Concil. Trid. observator. *S. Carolus Borromeus* de lectore Theologo ita ordinavit (*Synod. Dioces. xi.*) Illius præcipuum munus erit, ut omni die festo sacras literas in Ecclesiâ publicè interpretetur: in feriis autem hebdomadæ, ubi Clericorum numerus est, sacram item Scripturam, conscientia casuum tractationem, aut catechismi, alteriusve Ecclesiasticæ doctrinæ, aut disciplinæ lectionem, quam nos præscripsimus, exponat. Ad hæc ut promptior esset, primum in canonicis locum præbendæ Theologicæ tribuit, ita ut illam obtinens cum ad primam Chori sedem post Dignitates pervenerit, eò loci consistat perpetuò, etiamsi post alios ejusmodi præbendam habuerit. *par. 2. actorum Eccles. Mediolan. pag. 107.*

TITULUS V.

De Dignitatibus.

Gradus honorum in Ecclesiis majoribus & Dignitates constitutæ sunt tum disciplinæ causâ, tum majestatis. Novas creare Episcopis non permittitur: eas verò, quæ in usu alicubi, cum Capituli consensu suis Ecclesiis inferre nihil vetat. Triplices inveniuntur. Quædam de jure tales ex nomine tantum præsumuntur: quædam ex institutione Ecclesiæ, aliæ ex administratione, jurisdictione, aliisve prærogativis dignoscun-

tur. De jure communi Dignitas censetur Archidiaconatus, & Archipresbyteratus. Ex institutione Ecclesiæ aut fundatione quænam sint, antiqua monumenta, & consuetudo docebit. Hinc quæ in unâ Ecclesiâ dignitas censetur, in alia non erit. *Tiraquel. de Nobil. c. 10.* Deniq; dignitas cõmuniter illa dicitur, cui administratio rerum Ecclesiasticarum cum jurisdictione cõjuncta est. Et quib. illa cõpetit Prælati nomine, propriè loquendo, gaudet: latius alii quoque

quoque V. Chapeville. de Casib. reserv. pag. 405. Silv. V. Prælatus. Reginald. l. 1. n. 63.

§. I.

De Archidiacono.

I. IN Ecclesiâ primitivâ ab Apostolis ordinati septem Diaconi sunt. Act. 6. V. 3. & seq. quod postea cum in singulis Urbibus fieret, qui antiquitate major erit, vocari cœpit Archidiaconus, quasi Diaconorum Princeps. Munus ipsius erat, attendere diligenter, & curare, ut alii Diaconi officio suo probè fungantur. Progressu temporis aucta potestas est, & iurisdicção concessa quamvis hodie maneat alicubi sine omni in alios iurisdictione, & potestate, ut ex *Con. Trid. patet Sess. 24. c. 12. n. 1. declarationum. Moscon. de maiest. Eccl. l. 1. par. 1. c. 12. Barb. in c. cit. Con. Trid.*

II. Archidiaconi cum iurisdictione officium describitur l. 1. *Decret. tit. 23.* ubi nuncupatur Vicarius Episcopi cum inspectione & curâ omnium, qui intra vel extra Urbem in Parochiis habitant. Ad horum intendere debet conversationem & mores: præterea restaurationem templorum, Clericorum studia & doctrinam, aliasque res ad Ecclesiam pertinentes, de quibus omnibus rationem redditurus est. Denique ut de tertio in tertium annum loco Episcopi sui visitet, Parochiam omnem circumbeat, quæ emendatione indigent, corrigat, & emendet. In c. 2. *tituli allegari.* additur proprium ipsius officium esse, cum Episcopus sacris operatur, Evangelium, si voluerit, legere, vel alicui legendum mandare: item præcipere, ut reliqui Diaconi ritè vestiti cum Episcopo proce-

dant ad Missam: lectiones, & Responsoria in matrice Ecclesia præscribere & audire: item inter Acoluthos munera, & officia partiri, singulis assignando proprium actum: item examinare ordinandos, & Episcopo offerre: presbyterorum querelas & causas audire: pecuniam Ecclesiæ oblatam accipere & de ea rationem reddere: Diaconorum delicta ad Episcopum deferre: jejuniorum, & festorum dierum observationem indicere: Prælatos, Abbates, & Abbatissas in sede locare, ac possessionem beneficiorum Clericis dare. Propter ejusmodi curam, & inspectionem oculus Episcopi appellatur. c. *Diaconi D. 93. c. ad hec. tit. Lancell. l. 1. Instit. tit. 13. An- to. Cucchus l. 1. tit. 16. Canisus l. 1. tit. 19. Barb. in c. 12. Sess. 24. Conc. Trid.*

III. Archidiaconus non habet iurisdictionem in omnibus, sed in iis tantum, quæ à Jure vel consuetudine sine speciali mandato Episcopi competunt exequenda c. *fin. de off. Archid.* De jure communi competit illi Visitatio, & correctio, sed in modicis causis tantum. Ardua negotia sine speciali mandato non tractabit. In criminalibus igitur, & civilibus arduis nihil jure communi & ordinaria auctoritate potest: nec sede vacante, iurisdictionem exercere licet, nec infra illos 8. dies, quibus à Capitulo, sede vacante, electio Vicarii faciendâ est. quanquam Vicarii officium obire Archidiaconum, cum agitur à Capitulo de Vicarii electione censet Abbas cum quibusdam aliis. *Vallens l. 1. tit. 23. Navar. c. 22. n. 39. Zerola par. 1. V. Archidiaconus.*

IV. Ea, quæ subjungo vi muneris sibi non potest Archidiaconus, 1. literas commendatitias dare c. *significasti de off. Arch.*
2. Cu-

2. Curam animarum committere c. Cum
suis eo. 3. Excommunicationis sententiam
ferre solenniter. c. Archidiacono eo, nisi
ex consuetudine. 4. Nullam jurisdictionem
in Monasteria intra terminos suos
constituta habet. c. dilecto eo. Moscon. lo. cit.
Avila de Censuris par. 2. c. 3. disp. 1. dub. 1. Silv.
V. Archid. n. 3. & seq.

V. De curâ animarum ambigitur, ha-
beatne illam vi muneris sui, ita ut possit
Sacramenta administrare? Censeo habe-
re, cum sit Episcopi Vicarius, posseque vel
per se, vel per alios Sacramenta admini-
strare. Nam penes ipsum, ut diximus n. 1.
potestas jurisdictionis erat olim in reli-
quos presbyteros, eorum, aliorumque
confessiones audiebat, curâ illorum ipsi
commisâ c. *Officium de off. Archip.* Quin
etiam plebi cui præficiebatur, Sacramen-
ta ministrabat, pœnitentium Laicorum
confessiones excipiebat, & à peccatis ab-
solvebat. *Nicol. Garz. de benef. 7. c. 7. Azor.*
II. l. 3. c. 25. Riccius in Praxi aurea. resol. 328.
Dixi olim fecisse, quia successu temporis
vetus Ecclesiæ forma in ejusmodi officii
mutata est, aded, ut non facile sit genera-
tim definire, quænam hoc tempore Archi-
diaconi Archipresbyteri, & aliorum pro-
vincia sit. Cujus rei etiam illud non leve
argumentum est, quod hoc tempore plu-
res in una Ecclesia Archidiaconi visuntur.
In Toletana sex, in aliis quibusdam quin-
que in nonnullis tres reperies An propter
populi multitudinem, an hic quoque am-
bitio sedem nacta est? *Barb. l. cit. Abb. in c.*
Cum satis de off. Archid. Barb. de Canon. cap.
5. n. 37. Zerola par. 1. V. Archidiaconus.

VI. Quamvis jure communi, ut dixi-
mus n. 2. Archidiaconi dignitas post Epif-
copum prima sit, consuetudo tamen in

multis locis contrarium invexit, ita ut ali-
cubi tertium locum obtineat: alibi, ut in
nostra hac Germania ne nomen quidem
extat, sed illius loco Vicarius Generalis
præest, qui, cum nihil obstat, omnia, quæ
Archidiacono tribuuntur, exequi potest.
Azo. II. l. 3. c. 15 Barb. c. cit. n. 38. & 39 Navar.
c. 17. n. 135. Silv. V. Archid. Tabiena. & Armil.
n. 8. annotans, quod Archidiaconus Bono-
niensis habeat potestatem ex privilegio
absolvendi excommunicatos studiorum
causa ibi commorantes, & ibi delinquen-
tes propter violentam manuum injectio-
nem in Clericum. Item quod ex Honorii
III. privilegio conferat gradum Doctora-
lem. Glo. in Clem. 2. V. suspensum de Magistr.

VII. In quibusdam locis propter ordi-
nariam potestatem coercendi subditos
Prælati titulo honoratur. Apud nos, *ait,*
Chapeville, sunt etiam Prælati Archidia-
coni, cum habeant jurisdictionem ordi-
nariam in foro exteriori coercendi sub-
ditos per pœnas, & censuras Ecclesiasticas,
ut patet ex generali concordia inter Epif-
copum Leodiensem, & suos Archidiaconos,
quæ habetur in antiquis statutis Syn-
nodalibus Ecclesiæ Leodiensis. Quibus,
ut apparet, annumerandi sunt, & Decani
primarii, & secundarii Cleri Leodiensis
propter eand. rationem.

§. II.

De Vicatio Generali.

I. Vicarii generatim loquendo quadru-
plices sunt. 1. Perpetui. 2. Tempo-
rales. 3. Horum aliqui simpliciter quoad
omnia loca, & negotia: quidam verò se-
cundum quid, quoad aliquem locum,
vel aliqua negotia tantum. Hos aliquando
Pōtifex, aliquando Episcopi, vel alii Prælati
consti-

constituunt Si extra Urbem, forentes aut foranei appellantur, non à foro ut aliqui volunt, sed quia foris habent & exercent potestatem suam. Sunt alii insuper, qui ab Episcopo vel Prælati aut Canonicis majoribus deputantur, ut quia ipsi legitimè impediti sunt, in Ecclesiâ eorum loco divinum officium peragant, in quem finem præbendâ, vel congrua portione fructuû fruuntur. De quibus omnibus V. Card. Imolam. Angelum. Canis. l. 1. tit. 22. Sylvestrum V. Vicarius. Reginald. l. 3. tit. 1. sect. 4. Cuchum l. 1. tit. 20. Nobis hic de Vicario Episcopi Generali tantum sermo est.

II. Vicarius Generalis idem est, qui Officialis. Officialis autem alicubi vocatur. Missus Dominicus c. 2. de regular. & c. 1. de stig. & malefic. Dignitas est, quamvis beneficium non sit. Unde cum officio suo potest Canonicatum obtinere in qualibet Ecclesiâ. Abb. in c. Cum multa de præb. Et quamvis jure communi Archidiaconus Episcopi Vicarius sit, nihil vetat hoc vel omnino sublato, vel sine curâ, & administratione relicto Vicarium Generalem creare etiam absque Capituli consensu: quin etiam duos, si consuetudo ferat. Azor. II. l. 3. c. 43. Moscon. l. 1. par. 1. c. 10.

NOTA quod dixi Vicarium Generalem eundem esse cum Officiali, non ubique locum habet. In Italiâ quidem vix distinguuntur, teste Sylv. & Diaz. Alibi Officialis causas forenses judicat. In nostra Germania causas matrimoniales.

III. Falsò putârunt aliqui, potestatem Vicarii Generalis delegatam esse. Quamvis enim per liberam Episcopi voluntatem constituatur, jurisdictionem suam ab ipso jure adipiscitur. Hinc judex ordinarius est subditorum diœcesis & ex eodem

cum Episcopo suo tribunali jurisdictionem exercet c. Romana de appell. in 6. & c. 2. de consuet. eo. ubi damnatur consuetudo ab Episcopi Vicario ad Episcopum appellandi. Hanc ob causam Archidiaconum præcedit, quia Archidiaconus diversum ab Episcopo tribunal habet. Maranta pag. 55. Canisius l. 1. tit. 22. Lancel. tit. 15. Az. II. l. 3. c. 43. Q. 9. Felin. in Rubr. de majorit. & obed. Rebuff. hoc tit. n. 40.

IV. Vicarius Generalis omnium diœcesanorum confessiones audire, dimissorias dare, matrimonii assistere, & pro iisdem licentiam alii concedere potest. Nominus in foro externo causas cognoscere, mandare, judicare, atque etiam excommunicare potest. Præterea decretum interponere in alienationibus circa res, & bona minorum: in emancipationibus quoque, & manumissionibus dare tutores, & curatores, expedire denique omnia, quæ ad jurisdictionem pertinent. l. suggerente de off. ejus, qui vices obtinet. l. mandatâ de off. ejus, cui mandata est jurisdictione. Atque in his omnibus si quid legitimè egerit vel ordinârit, ab Episcopo revocari vel irritari non potest. Sylv. V. Archidiaconus. Zerola pa. 1. V. Vi. Moscon. l. 1. c. 10. Avila de Censur. disp. 1. dub. 1. carius. Filius. tract. 9. c. 5. n. 102. Reginald. l. 1. c. 5. n. 48.

V. Ad ea quæ merè gratuita sunt, ut collatio beneficiorum, dispensatio in irregularitatibus ex delicto occulto, denunciationibus matrimonii, & similibus non extendit se ordinaria Vicarii Generalis potestas. Episcopis tamen liberum est ampliare, & extendere illius potestatem tam circa modò nominata, quam etiam circa alia, ut praxis ipsa testatur. Diaz. c. 75. Azor. loc. cit. Lancelot. l. 1. tit. 15. Garz. pa. 5.

cap. 8. Laym. l. 1. tr. 4. cap. 7. §. 5. num. 19.

VI. Mortuo episcopo, vel deposito Vicarii Generalis potestas statim expirat etiam cœptâ causâ. *Glo. communiter recepta in Clem. ult. de Procuratorib. V. Contestata.* Atque in hoc iurisdictionio Vicarij Generalis à delegata differt, quia hæc quoad negotia inchoata non deficit cum ipso Delegante c. *Gratum de off. Deleg.* Nec mirum, quia idem episcopi & Vicarij tribunal est. Idem fiet, si episcopus excommunicetur, vel suspēdatur. Nam in tali eventu quamvis retineat iurisdictionem, exercere non potest. c. 1. *de off. Vic. in 6. Glo. in Clem. ult. de procuratorib. Abb. in c. Licet undique de off. deleg. n. 8. Zerola par. 1. pag. 698. Excipe Vicarium Generalem Papæ, cuius potestas non expirat mortuo Papa, Barb. in c. sua nobis de off. Vicarij. Addit Piasecius Par. 2. c. 4. pag. 262. episcopo ut suspecto recusato, ex eadem causa Vicariū recusari posse c. *Insinuante. de off. deleg. Abb. ibid. n. 2.* Vide sis, an non locū hic vendicet sibi *Regula 42. iuris in 6. Accessorium naturam sequi convenit principalis?**

VII. Qui extra Urbem in oppidis, & pagis constituuntur ut n. 1. dixi Vicarii, Foranei, aut Rurales appellantur, quorum iurisdictionio non ordinaria, sed delegata est, & diversum ab episcopo tribunal. Vnde ab illorum sententia appellare licet, vel ad episcopum, vel Vicarium generalem eiusdem. Præterea non videntur habere dignitatem, nisi alicubi speciali jure aut consuetudine introductum sit. *Glo. Clement. 2. V. Foraneo. de rescript. Piasecius Par. 2. c. 4. Zerola par. 1. V. Vicarius n. 2. Gemin. in c. Romana de appell. Maranta Par. 4. dist. 5. n. 13. decis. Rota 5. de offic. Vicarij. Barb. in Rubr. de eod.*

VIII. Officium Vicarij Generalis fini-

tur quatuor modis. *Primo* per mortem Episcopi ut n. 5. diximus. *Secundo* quando Episcopus expressè revocat, vel dimittit, quamvis jurasset se nunquam revocaturum esse. *Tertio* si Episcopus sedem mutet, vel aliò transferat. *Quarto* cessat ad tempus saltem, si contingat Episcopum excommunicari, vel suspendi. *Lancell. in templo lud. l. 2. Silvest. V. Vicarius. Zerola lo. cit. Lorichius V. Vicarius Episcopi n. 5. Abb. in c. 2. n. 2. Vt lite pendente. Reginald. l. 1. c. 6. n. 48. Tuschus Conclus. 191.*

IX. Vicarius Generalis Episcopi alium Vicarium Generalem substituere sibi non potest. *Glo. in c. de off. Vic. in 6. Clem. 1. de regularib. in 7. locum aliorum.* Nihil tam envetat, uni alicui causas committere, atque ita constituere Vices gerentem c. 1. *de off. Vicar. in 6.* Potest etiam deligere, qui vel ad tempus, vel in absentia suâ obeat munus Vicarij Generalis sub nomine non Vicarij, sed Locumtenentis. c. *Romana. de off. Vicarij. in 6. Zecus de rep. Eccl. c. 23. Zerola. par. 1. V. Vicarius dub. 3. Garz. de benef. par. 5. c. 9. Sanch. de Matrim. l. 3. D. 7. n. 21. Guido Papa Q. 374. Maranta Par. 4. Dist. 5. n. 16. Feder. de Senis. Consil. 302. Tuschus Concl. 185.*

X. Dubium est, an Laicus creari possit Vicarius Episcopi in Spiritualibus? Non posse colligitur ex c. *In novâ 16. q. 7. DD. in c. 2. de iudic. & fusè Covarr. in relect. c. Alma mater. de sent. excom. §. 11. n. 3. Rebuffus quoque in pract. benef. tr. de Vicario Episcopi n. 35. Paul. Paris. Consil. 40. Vol. 4.* Nec causas criminales Clericorum Laico Episcopus delegare potest ex communi opinione secundum Ripam in c. *decernimus n. 34. de jud.* Nec junctim cum Clerico eas delegare potest, ut Decius scribit in d. c. *Decernimus. r. 5. quem refert Roan in Cons. 4. n. 4.* Ita ferè

*Davalos l. 1. c. xi. Idem absolute negat Piafe-
cius par. 2. c. 3. pag. 263. addens, ne unicam
quidem spiritualement causam Laico com-
mitti posse, neque in ipsum compromitti
c. Contingit iun. Glo. de arbitris. Excipe cau-
sam pecuniariam, quæ inter Clericos com-
mitti, & compromitti posset Laico. c. expo-
sita ibid. iun. Glo. V. compromissi. Similiter
etiam pro Assessore in iudicio spirituali
Laicus licite adhibetur, quamvis de hone-
state melius adhiberetur Clericus. Item
si Episcopus habet jurisdictionem tempo-
ralem Laico ut Vicario committere pote-
rit. Ita ille. At Mosconius l. 1. par. 1. c. 10. etiam
Clericos excludit, si conjugati sint, aut bi-
gami, quamvis habitu & tonsura clericati
utantur, Papa nihilominus, ut qui absolu-
tam potestatem in omnibus causis Ecce-
lesiasticis habet, etiam spirituales causas Lai-
co delegare potest. Glo. in c. 1. D. 9. 4. & c.
Clericum nullus II. q. 1. Abb. in c. proposuit. de
Conc. preb. Non posset tamen jurisdic-
tionem ordinariam principibus Laicis ad ver-
sus Clericos concedere. Menoch l. 3. de test.
§. 22 n. 61. quem refert, & sequitur Iul. Clarus
4. §. si q. 4. n. 8. De Clericis nondum sa-
cros Ordines adeptis fatetur *Davalos l. cit.
n. 9.* adhiberi quidem à nonnullis Episco-
pis in Officiales, idque in rigore juris lici-
tum esse, consulit tamen, ut deinceps vi-
tare laborent, & presbyteros aut mini-
mum in sacris constitutos juri dicundo
præficiant. Clericos conjugatos etiam nõ
bigamos omnino excludit. *Anchar. in c.
Romana n. 3. de off. Vicar. l. 6. Abb. in c. 2. n. 2.
de Cler. coniug. Felin. in c. 2. n. 6. de iud. Zach.
in addit. ad Abb. lit. A. c. in nova 16. q. 6. Re-
buff. in praxi benef. V. Vic. Archiep. V. Davali
Directorium pag. 25. Suar. V. disp. 2. n. 10. Sil-
v. A. V. Laicus n. 5. Soto in 4. dist. 20. Q. 1. ar. 3.
Lancelot. l. 1. tt. 15. Cucchus l. 1. tt. 20.**

§. III.

De Archipresbytero.

I. **A**rchipresbyter dicitur, quasi pres-
byterorum primus. In Jure etiam
Decanus nuncupatur. c. ad hæc de off. Archi-
eod quod decem præsit, vel præesse possit.
Olim post Archidiaconum primum lo-
cum, & dignitatem obtinuit. Equidem si
ordinis consecrationem spectes, cum ne-
cessario Sacerdos sit, Archidiacono ma-
jor est, si verò jurisdictionem, minor. Glo.
in c. 1. de off. Archipr. Reginald. l. 30. tr. 1. Sect.
3. Moscon. l. 1. par. 1. c. 13. Lancel. l. 1. tt. 14. An-
ton. Cucch. l. 1. tt. 17. Canis. l. 1. tt. 20.

II. Alius est Urbanus, alius Ruralis seu
foraneus. Urbanus in urbe manens præest
dignitati in Ecclesia Cathedrali, Ruralis
in Parochia seu Plebania c. singula de off. Ar-
chipr. Qui in Franconia nostra Decani ru-
rales appellantur, alibi Archipresbyteri
dicuntur, & certis Parochiis is honor sta-
bili lege affixus est, & melioribus tantum
confertur. Romæ olim tres erant. Unus
in Ecclesia Lateranensi, alius in S. Petro,
tertius in S. Maria Majore, quia in illis
Ecclesiis aliquando sedit Pontifex. Gloss.
hoc tt. Lancel. lo. cit. Vallensl. l. 1. tt. 24. Fillius.
Append. tr. 41. c. 1. Greg. Lopez. l. 8. tt. 6. par. 1.

III. Urbani Archipresbyteri officium
est à jure ordinatum. Primò curare, ut re-
liqui Sacerdotes divinum officium & mis-
saritè celebrent, attendere ad mores illo-
rum, & honestatem vitæ: item necessitati-
bus illorum providere c. perlectis V. Archipr.
d. 25. c. 1. 2. 3. de off. Archipr. Ad eoldem
pertinere, ut Cardinalium Sacerdotum
ministerio, & vitæ provideant *Leo Pontius*
in c.

inc. de off. Archipr. tradit. Verum non satis liquet, quinam sint illi Cardinales Sacerdotes? aliqui primarios inter Cathedrales interpretantur. *Secundò* episcopo solenniter celebranti assistere, & tunc Sacerdotibus præcipere ut sacris vestibus induantur, & quomodo ad Missam procedere debeant. *c. Officium de off. Archipresb.* *Tertiò* absente episcopo, vel ægrotante fontes benedicere, pœnitentiam, aliâque Sacramenta eius loco administrare. *c. 2. de off. Archipresb.* Specialiter incumbit illi cura de communicatione corporis, & sanguinis Christi. Vnde est quasi Sacerdos parochialis omnium post episcopum in administratione videlicet Sacramentorum: Nam cura animarum in ecclesiâ Cathedrali, quæ totius urbis, & diœcesis parochia est, ad illû proprie spectat. Vnde omnes ex totâ diœcesi audire confitentes potest, & absoluerè, præterquam in casibus episcopo reservatis: nec solenniter pœnitentes inconsulto episcopo absoluerè, & reconciliare. Ob quam causam vocari solet Vicarius episcopi, intellige in spiritualibus. *Glo. V. suo subdito in c. 12. de pœnitent. & rem. Moscon. l. cit. Lancelot. in Templo Iudicum l. 2. c. 11. Barb. de Canon. c. 6. nu. 19. & seq. Hieron. Romanus de rep. Christ. l. 3. c. 10.*

IV. Ruralis Archipresbyteri munus est, ut idem Mosconius describit *lo. cit.* imperiti vulgi sollicitudinem gerere, & alios clericos habere, qui per minores titulos unusquisque opus suum exercent: nec nõ cuncta, quæ ad salutem plebis suæ spectant, episcopo significare tenerur, nec aliquid contra eius decretum audet præsumere. Sacellanos sibi subiectos coercere, & corrigere potest: qui pro baptismo & celebrâdis officiis simul convenire debent, & cor-

rectionem recipere. Inobedientes episcopi iussu, vel permissu excommunicat. Eidem qua quisque presbyterorum industria opus suum exercent, denunciare debet. *Canon. ex Synodo Ravennat. l. 1. tt. 20.*

V. Archipresbyter in clericos, & Sacerdotes nullam fori externi iurisdictionem habet, ita ut ne in minimis quidem causis aliquem punire queat, quemadmodum ex declaratione Cardinalium *Barbosa docet pag. 41. Cuius rei causam Azor II. l. 3. c. 15. Q. 7.* consuetudini ascribit quæ in quibusdam locis obtinuit, ut nullum forum, & territorium habeat, sed tantum ea curet, quæ ad Sacramentorum administrationem pertinent, præsertim Pœnitentiæ, tam quoad laicos, quàm quoad presbyteros sibi subditos, quorum confessiones excipit. *c. Officium hoc tt.*

VI. Dubium est an Archipresbyter ius habeat instituendi eos qui à patronis ecclesiarum sibi subditarum offeruntur, aut præsentantur? Dicendum, non habere vim muneris sui, sed vel ex speciali commissione episcopi, vel consuetudine, quemadmodum de Archipresbytero Florentino testatur Silvester. *V. Archipresbyter q. 5. de Archipresbytero Bononiensi Geminianus Consil. 117. n. 10. Cardin. Tuschus. conclus. 84. v. Az. V. Azor II. l. 3. c. 15. q. 9. & 10. Tholosan l. 17. Synagm. c. 21. Barb. in summa Decis Apost. pag. 37.* Notat præterea *Cucchi l. 1. tt. 17.* Archipresbyteri officium perpetuum esse. Decani ruralis verò temporale. Ex quo deducitur non idem utriusque munus esse, ut nonnullis videtur, & num. 2. indicavimus.

§. IV.

De Præposito.

I. **M**ultùm Ecclesia Germanica ab aliis dilcrepat, tum in ritibus, tum maximè in titulis, & dignitatibus. Præpositi enim in ecclesiis Cathedralibus apud nos summa est auctoritas, & immunitas, cum alibi omnes ferè, qui præfunt eo nomine gaudeant etiam apud Regulares, & Monachos: quanquam Mosconio teste, l. 1. Par. 1. c. 14. ex c. dudum de elect. præpositura officium ecclesiasticum sit, requirens ordinem presbyteratus. Lancelot. l. 1. tit. 14. Azor II. l. 3. c. 18. Q. 1. Filiuc. in Append. Tract. 41. c. 1. n. 30. Manrique Q. 41. n. 1. & 2. Directorium Octavii Frangipani pag. 153.

II. Nullum in jure Canonico titulum extare de Præposito observavit Azor II. lo. cit. eius tamen non rarò mentionem fieri in responsis Romanorum pontificum fatetur. Addit, in ecclesiis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Personatum, ac Dignitatem habere: alicubi etiam iurisdictionem, & curam animarum, eò quòd toti Canonorum Collegio præsit. Vltimum hoc de qua Germaniæ parte, & quo sensu verum sit, minimè liquet. Econtrario Reginaldus l. 30. tit. 1. Sect. 3. notat in omnibus ferè Galliæ ecclesijs consuetudinem obtinere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum seu Collegium Canonorum: in ecclesijs verò Germaniæ non Decanum, sed Præpositum esse caput Collegij Canonorum. Melius dicitur esse supra, vel extra Capitulum, ut Præfectum bonorum temporalium, & reddituum, quorum ipsi cura & administratio com-

mittitur. c. Vt primicerius unic. de off. Primicerii. Tholos. l. 15. c. 18 Pacianus l. 1. l. 2. c. 27. Seb. Casar de eccles. hierarch. q. 1. proœm. F. Erh. VVinheim in Sacratio Agrippina p. 32.

III. Illud minimè obscurum est, in superiore Germaniâ, si non omnibus, certè plerisque ecclesijs cathedralibus, & collegiatis Præpositos nullam animarum curam vel interiorem iurisdictionem habere: quamvis alicubi in locum Abbatum vel Priorum conventualium successerint, ut exempla docent, & annotatum est à Reginaldo l. cit. Meritò igitur, & verè Oeconomus vocatur, qui proventus ecclesiasticos administret l. 1. feud. tit. 1. c. Vt Abbates de ar. & qual. ord. Rebuff. in Comm. ad l. 124. de verb. sign. Galganet & Cunha ap. Barb. in cap. cit. Item in cap. Vt primicerius de off. Primicerii,

§. V.

De Decano.

I. **D**ecani nomen hoc tempore non tantùm in ecclesia, & Monasterijs, sed Academicis quoque usitatum est, non habitâ ratione numeri, quamvis à Denario ortum videatur. Illi tribuitur, qui Capitulo præest, uti caput cleri in ecclesia Cathedrali, vel Collegiata. Vnde Sacerdotij ordinem habeat necesse est. c. 1. & 2. dist. 60. Cardinales quoque suum Decanum habent, & Auditores Rotæ. Honorabilior Decanus est in Capella summi Pontificis propter ministerium, quod vocatur Mitra. Decanum Civitatisensem cum Archipresbytero eundem esse, docet Angelus & Mosconius. Tholos. l. 15. c. 4. nu. 6. Barb. de Canon. c. 4. n. 31.

II. Jure communi non est dignitas, sed speciali

speciali per consuetudinem, ubi ea prævaluit, quemadmodum in nostris Germaniæ ecclesiis cernimus, in quibus Cathedralis ecclesiæ, Decanus excepto Præposito præcipuum locum, potestatem & auctoritatem habet. In ecclesijs ferè omnibus Galliæ consuetudinem vigere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Collegiũ seu Capitulum Canicorum auctor est *Reginald l. 30. tr. 1. c. 3. Barb. l. cit. Fill. Append. Tr. 41. c. 1. Tuschus Concl. 60.* Quæ consuetudo etiam in Germania præsertim superiore obtinuit.

III. Officium Decani quale sit, in corpore iuris nullibi exprimitur, nec titulus extat, nisi sub alio nomine. Sola consuetudo docet, iurisdictionem habere in clerum sibi subjectum, vel omnium totius urbis, aut diocesis, vel majoris tantum quia locum Archidiaconi & Archipresbyteri tenet. ut *Card. Tuschus notat Concl. 60.* Si potestate excommunicandi utitur ut num. 5. videbimus dicendum est, iurisdictionem ordinariam habere, saltem ex usu & consuetudine. *Innoc. in c. 1. de Archipr. Azor II. l. 3. cap. 13.* Neque animarum cura vacabit, cum toti Canonicorum Collegio præsit. *6. Dudum de præbend. Card. Tuschus lo. cit.*

IV. Ad Decanum cathedralis Ecclesiæ pertinet Primò Ordinate processiones intra & extra urbem absente episcopo, ut Congregatio Card. declaravit in quadam Placentinâ 19. May. An 1607. Secundò choro psallentium Horas canonicas præ esse, signum inchoandi dare, & exeundi de choro, absentes & delinquentes punire. Tertio ut tempestivè & decore cultus divinus peragatur, attendere. Denique patrisfamilias instar, curam templi chori, & officiorum omnium habere. Ex quibus li-

quet, ea, quæ Archipresbytero, & Cantori in iure committuntur, ad Decanum consuetudine, aut Statutis particularibus derivata esse.

V. An iurisdictionem fori externi habeat, ut excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiam ferre queat, in ambiguo est? Iure communi & universè certum est, non habere, sed episcopis ea potestas præcipuè reservatur, & quibusdam majoribus Prælati, ut supra Tit. 3. §. 3. num. X. diximus: in multis ecclesijs tamen per consuetudinem videtur eam usurpare. Nam in *c. Dilectis de appellat.* indicatur, Decanum, de quo ibi agitur, sacris interdici potuisse, Et in *c. Dilecto de sent. excomm. in 6.* Decanus quidam excommunicationis pœnam irrogare potuit. Item in *c. irrefragabili. §. Excessus. de off. Iudic. ordinarii in 6.* Canonicorum Collegium, cui Decanus præerat, sacris interdici civitati. Quæ omnia docent, iurisdictionem prædictam si non jure, quod nobis huc usque ignotum, saltem consuetudine competere *Az. l. cit. Notat insuper Barbosa Tract. de Canonicis & dignitatib. c. 6. & ad c. 12. Sess. 24. Conc. Tr. num. 8.* nullo Concilii Trid. decreto statutum esse, ut qui Decanatum consequi velit, necessariò sit Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut jure Canonico, ut rescripsit. *Sacra Congregatio Concilii Archiepiscopo Hispalensi, teste Nicolao Garzia de benef. Par. 7. c. 7. nu. 43. Zerola in Praxi Par. 1. V. Canonica §. 2. in fine. Aloys. Riccius Decis. 248. n. 5.*

VI. Ob quam curam & administrationem, quæ per se gravis & molesta duplici in plerisque ecclesijs præbenda (imo triplici in quibusdam,) Decanus fruitur: distributionum quoq; & oblationum duas partes

partes capit. Alicubi simul Officialis munere fungitur & causas matrimoniales iudicat & delinquentes in eo genere punit. *V. Statuta Synodalia Bambergensis ecclesia an. 1491. publicata. Item Eystetensia an. 1488. edita, in quibus pag. 8. §. Quod parochiales. Vfurarum & Decimarum cognitio & iudicium Officiali tribuitur. Insuper de Decanis ruralibus ibidem præcipitur, ut initio receptionis suæ iurent, vel promittant obedientiam & fidelitatem episcopo, observationem statutorum Synodaliū ac consuetudinū: curam denique & vigilantiam ut subiecti illis plebani vitam instituant ordini & statui suo conformem. De hisce ruralibus Decanis *V. Mosconium l. 1. Par. 116. 13. Director. eccles. Frangipanii pag. 192. Anton. Cucchum l. 1. tit. 17. ci. fin.**

§. VI.

De Primicerio, seu Cantore.

Primicerius generatim loquendo, dicitur ille, qui in quocunque ordine primum locum tenet. *In Novella Const. 8. sæpe nominatur Notariorum primicerius, id est, primus Notarius. Item primicerius fabricæ l. 2. C. De fabriensibus l. 11. Primicerius domesticorum, protectorū, equitum l. 2. & l. ult. C. De domest. & protect. Primicerius mensorum l. 1. C. de mens. scrib. l. 12. Primicerius in officio praefectorum pratorio apud Veget. l. 2. c. 21. Primicerius exceptorum, Primicerius Singulariorum, Augustalium, Seriniorum, deputatorum, Sacri cubiculi, legionum, defensorum. Dicitur etiam primicerius Cardinalium. Primicerio proximus vocabatur Secundicerius, huic proximus Tertioerius, & sic*

deinceps. *Luitprandus de reb. per Europam gestis. Prateius in Lex. Anton. Cucchus l. 1. Inst. tit. 18.*

II. In libro Romani ordinis, ut refertur *tit. 25. l. 1. Decretalium* Primicerius idem cum Cantorum præside numeratur, cuius officium sit lectiones Diaconis tradere, illis in docendo præesse. Alicubi eundem esse cum Magistro cærimoniarum tradit *Mosconius l. 1. Pa. 1. c. 16.* Sic nuncupari volunt, quod in cerâ, seu tabellâ ceratâ psallentium primo loco signatus esset. Originem seu institutionem inde fluxisse, quod olim in Ecclesia Cathedrali Cantorum schola esset, qui horarias preces & officiū divinum cantando celebrarent. Illi scholæ qui præerat Primicerius seu primus cantor audiebat. *Barb. de Canon. c. 9. Reginald. l. 30. Tract. 3. c. 3. n. 50.*

III. Munus primicerij à jure præscriptum est, docere Diaconos, & alios Clericos cantandi formam, eis lectiones pro matutino assignare, modum canendi in choro pro solemnitate, & tempore ordinare *c. un. de off. primicerij*: ex quo aliqui cum Reginaldo colligunt, clericos ad cantum destinatos lectione sacrorum librorum & optimis moribus à Primicerio imbuendos esse: quod verum puto, si limitatè intelligatur, quantum videlicet canendi disciplina, & chori decentia exigit. Plenius ita describit *Valenzuel apud Barb. Primicerii ministerium ad cælestes laudes, & cultus divini augmentum ordinatur, & ipsi incumbit regimen omnium divinorum officiorum intra, & extra chorum, in quibus ipsi etiam Decano præest. Ipse acolathos & reliquos ecclesiæ inferioris gradus ministros ad divina dirigit officia, canendi, & legendi hymnos, psalmodiana*

modiam prævidet, atque instruit: psallendi, & orandi modum ipse committit, silentium indicit, ritus cohibet, & colloquia: curat etiam, ne quis in psallendo nimium festinet, vel tardet, ne versus alter ante alterius finem inchoetur: ipse cappas & sceptrum partitur, aliaque id genus exequitur. *Azor II. l. 3. cap. 22. Navar. in c. si quando de Reser. Exceptione 1. n. 3.*

IV. Absente Archidiacono, ubi moris, eius loco ordinat, quæ ad sacra pertinent: clericorum delicta punit, quos emendare non potest, eorum excessus ad episcopum defert. Substitutum habere potest, qui Succentor appellari solet. Hic in Germaniâ nostrâ pondus diei, & æstum porta pro quo Cantor seu Primicerius præbendam, & fructus habet. *Ostiens. in sum. h. t. Barb. de Canonis pag. 46. Vallens l. 1. Tit. 25.*

V. Vtrum dignitas sit, merito dubitari potest. Iurisdicção sanè, quam habet, non videtur excedere didascalici & directoris munus, qui pueros informat, & castigat. Nihilominus dignitatem esse, & quidem de primariis unam saltem in Hispaniâ, si non juris dispositione, saltem ex consuetudine affirmat *Valenzul. apud Barbosam c. 9. n. 13. Card. Tuschus concl. 650. Azor II. l. 3. c. 16. q. 3.* dignitate præditum esse, ubique locorum asserit *Manriquez quest. 30. num. 3.* In aliquibus ecclesijs fuisse dignitatem *Greg. Tholos. refert. l. 2. tit. 9. num. 5. allegans c. cum accessissent. de constitutionib. ubi Capituli Tullensis communi consensu statutum allegatur, ne in posterum Primiceriatus dignitas in ecclesia sua sit. Quod statutum ab Innocentio III approbatur. Adde, quòd in Ecclesia Archiepiscopali Moguntina Cantor seu*

Primicerius inter solennia Missarum infusa utitur, quod illi privilegium cum Præposito & Decano commune. *Nic. Serarius l. 1. hist. Mog. c. 18. V. Layman. l. 4. Tr. 2. c. 4. n. 4.* Unde colligitur memoria dignum esse illud, quod Canisius indicat *l. 2. Institut. c. 21. c. fin.* Dignitatum ecclesiasticarum nomina aliter atque aliter usurpari pro varietate locorum, & consuetudinum; à quibus nihil mirum est, si legibus scriptis & juri communi derogetur. *l. de quib. ff. De leg. c. ult. eod. V. quæ diximus in Prolegom. §. 9. n. 15.*

§. VII.

De Thesaurario & Custode.

I. Thesaurius Cimeliarcha nominatur à Iustiniano in *l. ult. §. ult. c. de bo. aucto Ind. possid.* id est, rerum pretiosarum cultos, seu asservator: propter quam rerum sacrarum custodiam olim Thesaurarius nullam dignitatem, neque beneficium, sed officium duntaxat ecclesiasticum habebat, teste *Rebuffo in Praxi benef. 11. Saculare beneficium quotuplex num. 9.* At progressu temporis ex consuetudine, & omnium ferè ecclesiarum statutis inter dignitates numerari cœpit. *Abb. in c. de multa nn. 23. V. secus de præbend.* Alicubi saccularium dici affirmat *Azor l. 3. cap. 16. Q. 5.* à parvo sacco, quem deferret ad pecuniam inibi reponendam. *Moscon. l. 1. par. 1. cap. 16.* Quomodo à quæstore, seu Camerlengo differat, non est arduum discernere. *V. Anto. Peregrin. de iure fisci. l. 6. tit. 3.*

II. Esse dignitatem aliqui apud *Barbosam pag. 44.* probant. *Primò* ex collationibus tam Apostolica, quam ordinaria aucto-

M ritate

ritate festis illa tanquam tertia dignitate. *Secundo* ex declaratione Capituli, visione Bullæ, electionis Thesaurariæ, & aliis iuribus in protocollo Capituli existentibus quæ indicant, esse tertiam dignitatem post Pontificalem. *Tertio* ex pluribus actibus & functionibus capitularibus, videlicet, convocacione Capituli in absentia obtinentium majores dignitates. *Quarto* resultat probatio communis reputationis nedum capituli, quod se congregavit mandato Thesaurarij ut illius præsidis in absentia maiorum dignitatum, sed omniam quoque aliorum, à quibus pro Dignitate agnoscitur. Adde, quod inter Ecclesiæ columnas numeratur in c. 2. hoc it. *V. Cucchum. l. 1. Inst. p. 133.*

III. Ex dictis patet Custodem à Thesaurario nihil, aut parum distare. Si diversum facimus, Thesaurarij substitutus erit *cap. 2. de off. Const.* Attamen quia diversi in jure tituli sunt, diversum munus esse agnoscamus. Certè in hac Germaniæ plaga in ecclesiis Cathedralibus Custos inter Prælatos numeratur, cui Sacrista subest, & quem designare voluerit, subcustos. Officium illius *l. 1. Decretalium tit. 27.* describitur. *ex conc. Toletani actis.* Custos sollicitus esse debet ne omni ornamento ecclesiæ, & luminariis sive incenso, nec non panem, & vinum omni tempore præparatum ad missam habere debet, & per singulas horas Canonicas, signum ex consono Archidiaconi sonare, & omnes oblationes, seu elemosynas, seu decimas inter Fratres dividat *Et paucis interiectis.* Hi tres, Archidiaconus, Archipresbyter, & Custos simul iuncti uno animo providere agant, & perfecte: & non sit invidia, neque zelus inter illos.

§. VIII.

De Scholastico.

I. **Q**uemadmodum Schola ecclesiis Cathedralibus, & Seminarium adolescentum Clericorum, ita Scholasticus necessarius est. Hinc olim sollicitè quærebatur, qui iuniores doceret latinè legere, scribere, loqui, cantare, & quæ ad officium divinum pertinent, recitare. Is verò Magister Scholæ, Scholasticus appellabatur. *In c. Vt nostrum de off. Archid. Cancellarius* nuncupatur: propter similitudinem, quam cum Præfecto scriniorum gerit, cuius præcipuum munus est, publicas scripturas concinnare, & conservare. *Buda. & Hostomani.*

II. Modum constituendi Scholasticum præscribit *Conc. Trid. Sess. 28 c. 18. nu. 32.* Deinde, *inquit*, ut minori impensa hujusmodi Scholis constituendis provideatur, statuit sancta Synodus, ut episcopi, Archiepiscopi &c. Scholasterias obtinentes, & alios, quibus est lectionis vel doctrinæ munus annexum ad docendum per se ipsos, si idonei sunt, alioqui per idoneos substitutos ab eisdem Scholasticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos etiam per subtractionem fructuum cogant, & compellant. Quod si episcopi iudicio digni non fuerint, alium qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota: quod si neglexerint, episcopus ipse deputer. Iam qualitates attende, quæ à *Concilio Trident.* præscribuntur.

III. De cætero (ait *Conc. Tr.*) officia vel dignitates illæ quæ Scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris.

stris, aut Licentiatis in sacra pagina aut in iure Canonico, & alijs personis idoneis, & qui per seiplos id munus explere possunt, conferantur, & aliter facta provisio nulla sit, & invalida, non obstantibus quibuscunque privilegijs & consuetudinibus etiam immemoralibus. Vbi *Congregatio Cardinal.* notat, eum, qui obtinet Scholasticam, cogi omnino debere ad obeundum munus suum. *Garzia de benef. par. 7. n. 35.*

IV. Hæc quomodo in usu sint apud nos, nemo ignorat. Excusationem merori videntur majores Domini, quia per substitutos docent maximè in civitatibus, ubi Gymnasia, vel Academiae erectæ sunt. Quamobrem inter declarationes Card. legimus. Ante omnia in Seminariis conducendus est Grammaticus, & Musicus, qui pueros instruant & si reperiantur leuitæ, cæteris anteponendi sunt. *Declar. n. 33. V. Astor. Mediol. ecclesia par. 2. p. 106.*

§. IX.

De Prioribus.

PRior & Prioratus notissima nomina sunt. Eius duo genera. Alii enim Regulares, alii sæculares nuncupantur. Ex his iterum alii Collegiales, alii Rurales. Hi curam animarum absq; collegio habent, illi verò Canonorum collegio præsumt, quemadmodum indicat inscriptio *cap. ultimi de maior. & obed.* Sicut enim iuxta Regulam S. Benedicti Præfectus Monastici conventus Abbas, nominatur, iuxta Regulam S. Augustini Prior, sive Præpositus, sic in multis ecclesijs Collegiatis Præfati aliquando Abbates, aliquando Priores appellantur. *Greg. Tholof l. 15 c. 18. n. 1. Moscon. l. 1. par. 1. c. 14. Barbosa de Can.*

& dignit. c. xi.

II. Idem igitur, qui in Germahla nostra Decanus, in ecclesia Collegiata, alibi Prior est: unde dubitare non licet, quin dignitatem habeat, cum utriusque fori iurisdictio illi competat. Aetatem in illo requiri annorum 25. saltem inchoatorum *Barbosa monet pag. 49.* Non requiritur tamen, ut Doctoris, aut Licentiati gradu insignitus sit, quamvis exempta ecclesia foret. Nullibi enim hoc in iure præcipitur, & *Concil. Trid.* ubi de Dignitatibus loquitur *sess. 24. c. 12.* hortatur quidem, ut conferantur Doctoribus, nõ ramen præcipit, ut *Garzias p. 7 cap. 7.* resoluit ex sententia Congregationis Card. Imò ne quidem per Conciliũ Provinciale statui posse, ut dignitates & Canonicatus in ecclesijs Cathedralibus dentur graduatis tantum, habes in *Declarat. Cardinal. S. cit. n. 3. Nicol. Garz. Par. 7. c. 7. nu. 33. Barbos. loc. cit. num. 6 & l. 1. de iure eccles. c. 32. Mone-ta de conservatoribus c. 5. n. 25. & 94.*

III. Priorum, qui Regulares vocantur etiam duæ classes sunt, alii Conventuales, alii Claustrales. Prioratus Conventualis dignitas est; claustralis non est *c. Nisi essent. de præbend. & clem. 2. de Reser.* Causa diversitatis est, quia Conventualis Prior toti Conventui cum potestate præest, claustralis non itè, sed sub Abbate constitutus, in Monasterio, in quo Abbas ipse vivit, ad regulam & disciplinam religiosam attendit. Ex Cõventualibus aliqui maximæ auctoritatis & potentia sunt, ut patet in Ordine S. Ioannis Ierosolomytoni Presbyterorum, quorum potestas episcopali par, & privilegia amplissima: de quibus *Franc. Leo in Thesuro eccles. pag. 302.* Priores, & Commendatarii intra limites sua-

rum Commendarum sunt verè Ordinarium secundùm Bullam Pii IV. & exempti à iurisdictione quorumcunq̄ue Ordinatio- rum, habentq̄ue collationem liberam suo- rum Prioratum, Balivarum, & Commendarum extra Conventum etiam per resignationem vacantium. c. Nullam 18. q. 2. ubi Nav. à n. 4. c. nisi essent. de prabend. Rebuff. in Praxitir. Regularia beneficia. nu. 4. Tholos. l. 18. c. 18. Gonzal. ad Reg 8 Cancel. gloss. s. Barb. in c. Etsi principalis de rescr. Roderic. Q. Q. Regular. Tomo I. Q. 34. artic. 2.

IV. Ex dictis sequitur, Priorem Conventualem licet obedientiarum sit, & multò magis Ordinis S. Ioannis Ierosol. delegari posse à Papa, quia dignitate præfalgat. c. Statutum de rescr. in 6. claustrales verò non posse ex contraria ratione, uti nec Vicarii forenses. Azor. 11. l. 3. c. 20. Sanch. in decal. to. 2. l. 6. c. 13. Barbosa in c. Etsi principalis de rescr. n. 3. & seq. V. qui dixit. preced. § 5 nu. 2. Cardin. Tuschum in P. conclus. 707. & 708. ubi Conventuales Priores ne quidem ad Capitulum generale admitti scribit.

V. Prior Conventualis vel eligitur à Conventu, aut Collegio cui præest, & confirmatur à Superiore: vel creatur per collationem à Superiore. Hinc fit, ut ab officio removeri nequeat, nisi ex manifesti & gravi causa, ut si dilapidaret botia, vel incontinenter viveret: vel maior necessitas alterius officii ex consilio fratrum id requireret. c. Monachi de statu Monachor. At claustralis Prior ad nutum Abbatis mutatur. Innoc. in c. cit. Monachi. Abbat. in c. Nisi essent. Baldus in Margarita Zabar in Clem. dudum §. Statutum de sepulti n. 5. Mend. Reg. 3. qu. 8. nu. 4. Mosconius de maiest. eccles. l. 1. P. 1. c. 14. Tusch. concl.

709. Roderic. Q. Q. Regular. lo. cit. Anroni Cacchus l. 1. Instr. et. 3.

VI. Priores Conventuales auctoritate concessa per Clementem IV. in foro conscientie absolvere possunt Monachos ab omni excommunicatione etiam summo Pontifici reservata, & cum eis dispensare super omni irregularitate, etiam in illis casibus, quos Pontifices sibi reservant, in morte videlicet, membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione, dummodò aliquod horum trium non sit notorium. Hanc concessionem magnam vocat Roderic. To. 1. Q. 20. ar. 2. eò quod tria ista excipi solent in facultatibus absolventi. Addit in absolutione ab excommunicationibus reservatis, quorundam iudicio contineri & illas, quæ sunt Censuræ Domini, quod hoc tempore nequaquam dicendum est.

§. X.

De Capitulo.

I. Capituli nomen loco primùm, deinde Canonicorum Senatui competit. Cur autem soli illi, causam frustra inquiris? Dicit Capitulum quasi parvum caput respectu episcopi, qui sit magnum, aliqui ex Panormitano allegant, qui numerare arenam mihi videntur. Multæ siquidem denominationes vel fortuitam causam, vel pro causa arbitrium habent. Isidor. l. 1. Origin. c. 28. Ioann Andr. in c. Capitulum de rescriptis Eberhardus in Lo. ab etymol. Præterius in Lex. Oldend. eod.

II. Quis personarum numerus ad Capitulum sufficiat, utilior quæstio est? In uno Canonico conservari posse, colligitur

et l. si quis municipium, & l. sicut §. ult. ff. Quod cuiusque Universitatis nomine. Glo. in c. 1. de elect. & c. Gratum de postul. Pral. Unde sicut grege legato, si unum solum animal remanserit, peti potest l. si grege ff. de legat. l. 1. Inst. de legatis §. si grex legatus: sic si unus solus Canonicus remaneat, potest à superiore petere, ut Ecclesiæ provideatur. Bald. in l. ult. de neg. gestu unus Consul. alius defunctis ins. habet temp. gubernandi. Ita Azor. II. l. 3. c. 37. Cujus opinio ne fallat, intelligenda est secundum Juris peritorum doctrinam, qui dicunt, quando Universitas, vel Collegium semel constitutum est, si ad unum deveniat, retinere nomen, & jus Collegii, non verò ex homine verò, & solo unquam constitui. Neque id in grege contingit. Nam secundum Gloss. decem oves faciunt gregem, quatuor vel quinque porci similiter: tres verò homines Collegium, idque Ecclesiasticum, si major pars inæqualis sit Clericorum. Tholos. l. 15. c. 32. Schneidev. l. 2. Inst. de legatis. Bern. de elect. c. 1. Glo. in c. 1. 10. q. 1. Silvest. V. Collegium. Emman. Sa. eod. Romanus Consil. 436. Card. Tuschus Concl. 452.

III. Capitulum vel consideratur separatim ab Episcopo, vel conjunctim quatenus una cum illo quasi corpus quoddam constituit. Hoc posteriore modo censentur principales consilarii, & supremus Ecclesiæ seu Episcopi Senatus. Alicubi corregnantes vocantur & mandatis publicis simul cum Episcopo subscribunt. Priore modo efficiunt Cœrum singularem seu communitatem & ab Episcopo divisi sunt, quoad leges, jura & privilegia. Mosconius l. 1. c. 15. Vallensis l. 3. c. 9. Cucus l. 1. c. 13.

IV. Episcopus in administratione sua à Capitulo dependet, ejusque consensus requirere debet 1. in administratione reddituum & bonorum Ecclesiæ, cum communia sint Ecclesiæ. 2. in alienatione rerum Ecclesiasticarum facienda. 3. si una Ecclesia alteri unienda sit. 4. in suppressione Canonicatum & beneficiorum. 5. in omni negotio, quod concernit præjudicium Ecclesiæ. 6. in iis quæ concernunt præjudicium Capituli. 7. in iis quæ spectant ad Episcopum & Capitulum simul, aut quia promiscuæ sunt jurisdictionis aut quia specialis aliqua conventio est. 8. in casu quo minueretur Ecclesiæ auctoritas. 9. Quando consuetudo est non agendi sine Capituli voto & consensu. Denique si Episcopus innovare leges aut statuta velit, quæ nimirum statum publicum Ecclesiæ vel Diocesis gerunt Innoc. III. de mai. & obed. c. quanto de his quæ sunt à Pral. Vallens. l. 3. c. 10. Moscon. l. 1. par. 1. c. 15. Zerola par. 1. v. Episcopus n. 10.

V. Multo minus Capitulo licet in causis gravioribus statuere aliquid absque Episcopi voluntate & consensu c. Cum consuetudinis. c. Cum omnes de constit. dico. In gravioribus ut excipias ea quæ minoris momenti sunt, & solius Capituli statum concernunt. Card. Tuschus concl. 54. Quod si Episcopus officio suo male fungi videretur, in seipso convenire Capitulis licet, & quæ in rem sunt constituere. Quemadmodum in aliis sæpe, & majorum nostrorum ævo in duobus Archiepiscopis Hermanno & Gebhardo Truchlesio factum constat. Surius Anno 1545. Gordonus in chronol. Anno 1583. Chapeavillus de Gest. Leodiens. Episcoporum tome 3 pag.

350 & 323. Zerola Prima parte V. Capitulum num. 15.

VI. Jure communi nulla Capitulo jurisdicção permittitur in Clericos & Ecclesiæ ministros: sed pluribus in locis per consuetudinem habent. Episcopus enim ordinarius Judex est totius diocesis. *Abb. in c. conquerente n. 2. §. 7. de fo. comp. & in c. Pastoralis n. 6. 7. eod.* Neque potest mutare constitutiones, & consuetudines approbatas Ecclesiæ, aut novas introducere. *Abb. Zabar. Bellam. Vivianus in Rationali alagona in compendio Barb. in c. cum consuetudinis de consuetud. & l. 1. de Iur. Eccl. c. 32. Layman. l. 1. tract. 4. c. 7. n. 11. Silv. V. Capitulum n. 4. Armilla eod. n. 2.*

VII. Episcopo mortuo succedit Capitulum in omni jurisdicção, quæ ordinario jure Episcopo competebat tam in spiritualibus, quàm temporalibus. *c. His qua c. cum olim de major. & obed. Navar. consil. 43. n. 1. de temp. ord. Molina tr. 5. disp. 11. Rota decis. 1. n. 13 p. 2. divers. & decis. 346. Azor. 11. l. 3. c. 37. Em. Sa. V. Capitulum. Barb. in c. cum olim de mar. & ob. item c. Illa 2. Ne sede vacante ubi 22. casus enumerat, in quibus succeditur. Dixi succedere in jurisdicção, quæ ordinario jure competebat. Non succedit enim in iis, quæ Episcopus per privilegia habebat: neque in potestate delegatâ *c. ult. de pœn. & rem. c. Quod nonnullis de privil. c. fin. eod. in 6. Felinus in c. Eam te. Zbroz. de Vicar. l. 1. q. 16. Piasecius in Proem. pag. 16.* Et generaliter DD. censent ea ad Capitulum non transire, quæ Sede vacante expediri non possunt. In particulari numerantur etiam sequentes casus, in quibus non succeditur. 1. In Visitatione Monasteriorum exemptorum Monialium. 2. in suppressione præben-*

darum, aut portionum, vigore *Conc. Trid. Sess. 24. c. 15. 3.* in confirmatione donationum Jurispatronatus. 4. in dimissoriis litteris ab oranes concedendis intra annum à die vacationis, nisi illis, qui arctati sunt, qualis censentur, qui habent jus, vel vocati sunt ad beneficium aliquod vacans, quod requirit actu certum ordinem, vel qui præsentatur ad beneficium Ecclesiasticum non habens primam tonsuram. Denique non succedit in collatione beneficiorum, quæ patronata non sunt. *c. 2. ne sede vacante & c. 1. de institutionib. in 6. Anto. Cucchus l. 1. Inst. c. 12. Canis. tr. 16. Barb. in c. Illa 2. de his qua fiunt à Prælati, & Azor. 11. l. 3. c. 38. Silvest. V. Capitulum n. 3. & seq. Zerol. eod. n. 5. 6. & 7. Tusch. concl. 55.*

VIII. De Jurisdicção voluntariâ ambigitur. In Capitulum derivari cum Jurisdicção necessariâ ex recentioribus affirmat. *Barb. pag. 252. citans Aloysium Riccium in praxi. aureâ resol. 130. Mosconio pag. 294.* Magis placet vices gerere in multis spiritualibus & temporalibus, sed non succedere in Jurisdicção voluntariâ. In utramque partem rationes cumulantur ab *Azorio 11. l. 3. c. 37.* qui tamen affirmativam præfert. Cùm enim Jus dicat simpliciter Capitulum Episcopo succedere, non debet restringi ad necessariam. Unde sequitur 1. concedere posse indulgentias, videlicet unius anni in Dedicatione Ecclesiæ, & 40. dierum in anniversario Dedicationis. 2. dispensare in omnibus, in quibus Episcopus si viveret, dispensaret. 3. constituere Confessarium, qui absolvat à reservatis. *Avila par. 7. disp. 10. dub. 6. Silv. & Zerola loco citato. Laym. l. 1. tract. 4. c. 7. n. 12.*

IX. Quod ad potestatem Ordinis spectat,

Et, illa similiter ad Capitulum devolvitur per mortem Episcopi, quam potestatem non quidem per se, sed alios exerceat *Glo. in c. de his qua & c. si Episcopus de supplen. negl. Pralator. in 6.* Nam ejusmodi potestas requirit Episcopum consecratum committere igitur, quæ Ordinis sunt, alicui Episcopo poterit. *Henriq. l. 10. c. 22. Viasecius par. 1. n. 15. Armilla V. Capitulum n. 9.*

X. Jure novo *Concilio Trident. Sess. 24. c. 16.* constitutum est, ut Capitulum sede vacante infra octo dies post mortem Episcopi Vicarium Generalem eligat, vel existentem confirmet. Si neglexerit, ad Metropolitanum deputatio ejusmodi devolvitur. Si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, vel exempta antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana & propinquior Episcopus ex exempta Oeconomum & Vicarium idoneum nominare possunt. Ab his Episcopus postea electus rationem officii & administrationis exiget, ut *Concil. l. cir. declarat. Addit Azorius II. l. 3. c. 37. q. 18.* plures Vicarios etiam principales creare posse, præterea ad nutum revocare constitutos. Quod si aliquem creaverit cum juramento nunquam revocatum iri, nihilominus ratam fore revocationem. *c. cum vos de off. ord. quo in loco tamen non de Vicario Generali, sed Oeconomio præcipitur, qui curam habeat bonorum, & redituum sede vacante, quemadmodum Barb. notar.*

XI. Postremò quæri potest, an Capi-

tulum sede vacante possit alicui honorificum Magisterii, vel Doctoratus gradum conferre, quemadmodum Episcopus potest? censeo distinguendum. Vel enim ejusmodi potestas spectat ad solum Episcopum, vel simul ad Episcopum, & Capitulum. Si posterius hoc, manet haud dubiè in Capitulo. Si verò primum, aut Jure communi habet illam potestatem, aut speciali. Si jure communi derivatur in Capitulum, si speciali non derivatur: sicuti nec cognitio de feudalibus causis secundum communem regulam, devolvitur ad Capitulum, quia Episcopo jure speciali, vel privilegio competit *Gloss. in Clem. ult. de Magistris Abb. & Felinus in c. cum olim de maior. Payn par. 1. q. 6. Rebuff. in praxitt. de devolut. n. 69. Azor. II. l. 3. c. 39. q. 5. Barbosa in c. inter sollicitudines clem. de Magistris Alexand. consil. 110. lib. 6. Silv. V. Capitulum cir. fin. allegans Panormit. cum distinctione, quam indicavimus supra. Idem de aliis juribus dicendum, puta, legitimandi, restituendi in gradum pristinum, nobilitandi, ac similibus: quæ si ex privilegio obtinet, secum auferet tumultanda: sin minus, in Capitulum transferentur, ut alia ejusdem generis omnia.*

Alexand. loc. cit. Card. Tuschus in V.

Doctorandi facultas

Concl. 551.

* *